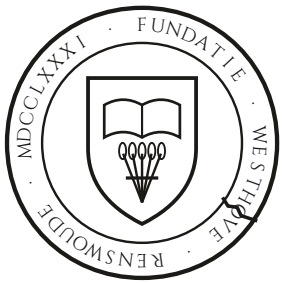
WARIES MISDAADREEKS · Nº 137

Fundatiezegel in Renswoude

De zaak van de valse beurs

EEN KRANTENARCHIEF VAN EEN COLD CASE
1956 – 2026

UITGEVERIJ WARIES

INHOUD

Woord vooraf	**4**
Wie is wie	**6**
Map I · 1956	**7**
Map II · 1957	**25**
Map III · 1958–1979	**43**
Map IV · 1981	**51**
Map V · 2009–2026	**59**
Aan de lezer	**65**
Werkbladen	**66**
Antwoordformulier	**71**
Hints	**73**
Verzegeld	**76**
Oplossing	**77**
Nawoord	**83**

WOORD VOORAF

Renswoude, oktober 2026

In het voorjaar van 1956 haalde iemand aan een eikenhouten loket aan de Oudegracht in Utrecht twaalf keer geld op met een oorkonde die hij zelf had gemaakt. Het geld was bestemd voor studenten uit Renswoude. De studenten bestonden niet. Toen het bedrog in februari 1957 uitkwam, verdacht het halve dorp de rentmeester van de Fundatie, een man die zijn hele leven geen dubbeltje had laten liggen dat niet van hem was. Hij is gestorven zonder dat zijn naam ooit werd gezuiverd. De zaak werd geseponeerd. Niemand is ooit gestraft.

Deze maand vroeg zijn dochter, Aaltje Lagerwey, of De Renswoudse Klok de zaak nog één keer wilde bekijken. Dat hebben we gedaan, op de manier die een krant past: we hebben alles verzameld wat er ooit over gedrukt is. In onze eigen ingebonden jaargangen, in de jaargangen van de Utrechtsche Middagpost, die in 1983 ophield te bestaan, en in de knipselmappen die families op zolders bewaarden. Dit boek is die map.

U vindt hier zesenvijftig stukken, van een advertentiepagina uit januari 1956 tot een interview van vorige week. Ze staan in de volgorde waarin ze verschenen. We hebben niets weggelaten wat met de zaak te maken heeft, niets ingekort behalve waar in het origineel al (...) stond, en niets toegevoegd. Alleen de nummers K01 tot en met K56 zijn van ons, zodat u kunt verwijzen. Een korte notitie in roestbruin vertelt soms waar een stuk vandaan komt; meer niet.

Wij hebben de map zelf ook gelezen, meer dan eens. Wij denken dat het antwoord erin staat. Niet in één stuk, maar verdeeld over meerdere, die ieder op zichzelf onschuldig lijken. Wie de zaak wil oplossen, moet dus lezen zoals een rechercheur leest: met een potlood, met aandacht voor data en uren, en met het besef dat mensen in kranten niet altijd de waarheid vertellen. Ook niet de mensen die niets op hun geweten hebben.

WIE IS WIE

De belangrijkste namen in de knipsels, met hun rol in 1956, tenzij anders vermeld.

Hendrik Lagerwey	rentmeester van de Fundatie Westhove sinds 1938, beheert de brandkast met de zegeltang
Willem Brouwer	secretaris van de Fundatie, ondertekent de oorkondes; zelf beurshouder in 1940
mr. C. A. van Dorth	voorzitter van de Fundatie, ondertekent de oorkondes
dr. J. ten Have	penningmeester van de Fundatie
mevr. A. Schouten-de Groot	bestuurslid van de Fundatie
Jan Kortlever	drukker van de oorkondes, commandant van de vrijwillige brandweer
Arnold Veldhuizen	letterzetter bij Drukkerij Kortlever, zette het gedenkboekje
Teunis Hak	oud-beurshouder, beurs ingetrokken in december 1955
Jacob Methorst	oud-beurshouder (1951), onderwijzer, emigreert in 1956
Toos Verhoef	lokettiste van de kassierderij Hoogland & Zonen, Utrecht
ir. B. Sluijter	grafisch deskundige in het onderzoek van 1957
Aaltje Lagerwey	dochter van de rentmeester
Henk Doornenbal	verslaggever van De Renswoudse Klok in 1981
Mirjam Hazeleger	eindredacteur van De Renswoudse Klok in 2026
G. J. Hoeflaak, P. Ruitenberg, H. van Steenis	de namen op de drie valse oorkondes

De **Fundatie Westhove** (1781) geeft beurzen aan bekwame kinderen uit Renswoude en omgeving. Zij is opgericht naar het voorbeeld van de historische Fundatie van Renswoude. De beurzen worden uitbetaald door de **kassierderij Hoogland & Zonen** aan de Oudegracht in Utrecht, ruim dertig kilometer van Renswoude.

MAP I

1956

Het jubileumjaar

De knipsels uit 1956 komen uit de ingebonden jaargang van De Renswoudse Klok op de redactie en uit de knipselmap die rentmeester Lagerwey zelf bijhield. Toen ze werden gedrukt, wist nog niemand dat er iets mis was.

INHOUD VAN DEZE MAP

K01	6 januari 1956	Advertentiën	Klok
K02	13 januari 1956	Fundatie Westhove gaat jubileumjaar in	Klok
K03	3 februari 1956	‘De heren in het Fundatiehuis’	Klok
K04	2 maart 1956	Gedenkboekje Fundatie ter perse	Klok
K05	9 maart 1956	Meester Methorst naar Canada	Klok
K06	14 april 1956	Een vak dat stilletjes verdwijnt	Middagpost
K07	20 april 1956	Renswoudenaar tweede bij vakwedstrijd	Klok
K08	8 juni 1956	Zware tijden voor de pluimveehouders	Klok
K09	30 juni 1956	Veertig jaar Clichéfabriek Nijverheid	Middagpost
K10	6 juli 1956	Uit het Fundatiehuis	Klok
K11	31 augustus 1956	Achttien jaar rentmeester: ‘Elk dubbeltje telt’	Klok
K12	17 september 1956	Renswoudse fundatie viert jubileum in Koepelkerk	Middagpost
K13	proefdruk, 1956	Onbeschreven oorkonde	Familiearchief Lagerwey
K14	21 september 1956	Kort nieuws uit dorp en omstreken	Klok
K15	12 oktober 1956	Hooiberg in vlammen bij De Groene Hoek	Klok
K16	9 november 1956	Familieberichten	Klok
K17	28 december 1956	Het jaar 1956 in vogelvlucht	Klok

K01 · DE RENSWOUDSE KLOK · VRIJDAG 6 JANUARI 1956 · BLZ. 4

ADVERTENTIËN

Bakkerij Van Ginkel

Ons nieuwe *roggebrood*, naar oud Veluws recept.

Elke dinsdag en vrijdag vers. Ook bestellen voor zaterdag.

Dorpsstraat · tel. 248

RIJWIELHANDEL G. HARDEMAN

Nu ook de **Solex** in voorraad. Proefrit op afspraak.

Reparatie binnen één dag

LIJSTENMAKERIJ 'DE KOEPEL'

Uw diploma, getuigschrift of oorkonde verdient een goede lijst. Eiken, notenhout of goudlijst, alles op maat gezaagd.

Ook herstel van verbleekte zegels en gescheurde randen.

Dorpsstraat 14, naast de Koepelkerk 's Avonds na zeven uur

Fotohandel Van Ommeren

Pasfoto's klaar terwijl u wacht. Ook inlijsten van portretten.

Hoofdstraat, Veenendaal

KERKDIENSTEN

Hervormde Gemeente, Koepelkerk

Zondag 8 januari: 10.00 en 18.30 uur

Voorganger: de eigen predikant

Collecte voor de kerkvoogdij

Gevraagd: nette dienstbode voor halve dagen, bij gezin met drie kinderen.

Br. o. nr. 12 bur. v. d. blad

Te koop: Kinderledikant, z.g.a.n., f 18.

Te bevr. Groeneveld, Utrechtseweg

Volledige advertentiepagina, onveranderd overgenomen uit de ingebonden jaargang 1956.

De Renswoudse Klok
Weekblad voor Renswoude en omstreken · verschijnt des vrijdags

Fundatie Westhove gaat jubileumjaar in

Honderdvijfenzeventig jaar studiebeurzen voor de jeugd van Renswoude

Wie in ons dorp van een bekwaam kind spreekt, spreekt al snel ook van 'de Fundatie'. Dit jaar is het honderdvijfenzeventig jaar geleden dat de Fundatie Westhove werd ingesteld, en het bestuur wil dat niet ongemerkt voorbij laten gaan.

De geschiedenis is bekend, maar het mag nog eens worden verteld. Vrouwe Cornelia van Westhove, die in 1781 op hoge leeftijd overleed, liet bij testament een groot deel van haar vermogen na 'tot opleiding van bekwame doch onbemiddelde jongelieden uit Renswoude en de omliggende buurten'. Zij nam daarbij uitdrukkelijk een voorbeeld aan de beroemde Fundatie van Renswoude, die na de dood van vrouwe Maria Duyst van Voorhout in 1754 werd ingesteld en die in Utrecht, Delft en Den Haag weeskinderen een opleiding gaf. Wat de vrouwe van Renswoude voor de steden deed, wilde de vrouwe van Westhove voor het dorp doen.

Sindsdien hebben ruim zeshonderd jongens, en sinds 1919 ook meisjes, met een beurs van de Fundatie een vak geleerd of verder gestudeerd: timmerlieden en landmeters, onderwijzers en verpleegsters, een enkele dominee en een enkele ingenieur. Op dit ogenblik zijn er zes beurshouders. Ieder ontvangt zeshonderd gulden per jaar.

Het geld wordt niet in het Fundatiehuis uitbetaald. Iedere beurshouder krijgt een oorkonde met het zegel van de Fundatie en de handtekeningen van voorzitter en secretaris, en haalt daarmee aan het begin van ieder kwartaal zijn termijn op bij de kassierderij Hoogland & Zonen aan de Oudegracht te Utrecht, waar de Fundatie al sinds 1858 haar gelden laat beheren. 'Zo hoeven de jongelui niet voor ieder dubbeltje naar het dorp terug,' zegt rentmeester H. Lagerwey, die sinds 1938 de geldzaken van de Fundatie behartigt.

Het zegel zelf is een geschiedenis apart. De zegeltang, waarmee het wapen van de Fundatie in reliëf in het papier wordt

K07 · DE RENSWOUDSE KLOK · VRIJDAG 20 APRIL 1956 · BLZ. 3

Renswoudenaar tweede bij vakwedstrijd

Bij de jaarlijkse vakwedstrijd voor leerling-instrumentmakers, die zaterdag in Utrecht werd gehouden, behaalde onze dorpsgenoot T. Hak een tweede prijs. Hij vervaardigde in de gestelde tijd een micrometerschroef met een nauwkeurigheid van een honderdste millimeter. De jury roemde ‘de vaste hand en het geduld van de inzender’.

Zijn chef bij de instrumentmakerij, waar hij sinds 1954 werkt, was trots. ‘Die jongen kan met een vijl en een draaibank zowat alles namaken wat je hem voorlegt. Als hij zijn avondstudie nu ook nog afmaakt, wordt hij een groot vakman.’

De heer Hak, die eerder dit jaar in ons blad zijn ongenoegen uitte over het intrekken van zijn studiebeurs, zei dat de prijs ‘als een pleister op de wonde’ voelde. ‘Ze hebben mijn beurs afgepakt, maar dit kunnen ze me niet afpakken.’ Met het prijzengeld, vijfentwintig gulden, wil hij een tweedehands motorfiets kopen, ‘zodat ik niet meer van de bus afhankelijk ben’. Tussen de middag, vertelde hij, wandelt hij graag even langs de grachten. ‘Na vier uur vijlen moet je je ogen ergens anders op richten.’

K08 · DE RENSWOUDSE KLOK · VRIJDAG 8 JUNI 1956 · BLZ. 3

OPENBARE VERKOPING

Notaris mr. P. J. de Kruijf te Woudenberg zal op **dinsdag 19 juni 1956**, des voormiddags te 10 uur, ten verzoeke van de heer **G. Lagerwey**, pluimveehouder te Renswoude, publiek verkopen:

een **pluimveebedrijf** met woonhuis, twee legbatterijen, schuur en erf, groot 0.84.20 ha,
alsmede ca. 1.400 leghennen en de inventaris.

Bezichtiging zaterdag 16 juni van 2 tot 5 uur. Inlichtingen ten kantore van de notaris.

Zware tijden voor de pluimveehouders

De lage eierprijzen van het afgelopen voorjaar hebben in de Gelderse Vallei diepe sporen nagelaten. Volgens de afdeling van de boerenbond moeten dit jaar in onze omgeving al vier bedrijven worden verkocht. Ook in ons dorp wordt een bedrijf geveild; de eigenaar, de jonge G. Lagerwey, had het nog maar drie jaar geleden met veel moed opgezet. Zijn vader, rentmeester H. Lagerwey van de Fundatie Westhove, zou volgens ingewijden een groot deel van de lening hebben gedragen. Wij wensen de familie sterkte.

K09 · UTRECHTSCHE MIDDAGPOST · ZATERDAG 30 JUNI 1956 · BLZ. 6

Veertig jaar Clichéfabriek Nijverheid

Waar de plaatjes in uw krant vandaan komen

Wie ’s ochtends zijn krant openslaat en een foto ziet, staat er zelden bij stil dat daar een vakman aan te pas kwam. Toch begint iedere afbeelding in een gedrukt blad bij een cliché: een metalen plaat waarop het beeld in reliëf staat. In een bescheiden fabriekspand achter de Catharijnesingel maakt de Clichéfabriek Nijverheid al veertig jaar zulke platen, voor kranten, drukkerijen en reclamebureaus in de hele provincie. Deze week werd het jubileum gevierd.

Een rondgang leert hoe het werk gaat. Het origineel, een foto, een tekening of een gedrukt document, wordt eerst met een grote reproductiecamera op glas gefotografeerd. Het negatief wordt op een zinkplaat

K13 · FAMILIEARCHIEF LAGERWEY · PROEFDRUK, 1956

FUNDATIE WESTHOVE

opgericht bij testament van vrouwe Cornelia van Westhove, anno 1781

OORKONDE

Het Bestuur der Fundatie verklaart hierbij dat aan

_____

op grond van bekwaamheid en goed gedrag een beurs is toegekend ter opleiding aan

_____

ingaande het studiejaar _____, onder de bepalingen op de keerzijde dezes vermeld.

Renswoude, ...

de Voorzitter
.....

de Secretaris
.....

Onbeschreven proefoorkonde, op de dag van de uitreiking in september 1956 met de echte tang gezegeld om de stand van de tang te controleren, gevonden tussen de papieren van rentmeester Lagerwey. Formaat in werkelijkheid 32 x 24 cm. Op de keerzijde staat het reglement van uitbetaling.